

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N: 9.

Stockholm den 3 Mars 1910.

3:e årg.

Prenumerationspris: 1/2 år.. kr. 4: 50 1/3 år.. kr. 2: 50 3/4 .. " 3: 50 1/4 .. " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningsstid: kl. 11-12. Sthlm 1910, F. Englund's Boktr.	Expedition och Annonsskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonnspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annonns bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	--	---	--	---

Anna Wallenberg.

Om det alltid måste vara en vanskelig uppgift att inom den trånga ramen af en tidningsartikel teckna dragen af en personlighet, så fördubblas svårigheterna inför en så rik och på så många områden ingripande personlighet som fru Anna Wallenberg. Hennes väsen och den insats hon gjort låta ej passa in sig i de vanliga formlerna.

Fru Wallenberg under de senaste decennierna af sitt lif som mor och uppfostrarinna för fjorton barn och fyra styfbarn, som värdinna i ett stort och gästfritt hus och med ledningen af stora affärer i sin hand har ej så få drag som på-

minna om de kraftfulla och myndiga fruarna från vår storhetstid. Men hennes intressesfär var ej begränsad till familj, släkt och vänner och underhafvande. För henne tillkomma drag som när det gäller en kvinna äro absolut moderna och resultat af en ny tids utveckling; utpräglade allmänna intressen och en rik allmännyttig verksamhet.

Redan i barndomshemmet — fru Wallenberg var dotter till den framstående sjöofficeren amiral J. G. von Sydow och hans konstintresserade och fint bildade maka Eleonore Wiggman — fingo hennes intressen en bestämd prägel och hen-

Promenaddräkter och Kappor

Vår stora mellangenre rekommenderas.
Elegant smak! Solidt arbete! Förnämliga priser!

GUSTAF HOLMBLOMS KAPPAFFÄR, NORRMALMSTORG

G. Holmbloms

nes aktning för själfständigt arbete sin första väckelse. Hennes konstnärliga anlag, först utbildade under moderns ledning, fingo sin vidare skolning och eggelse af sådana storheter som professorerna Qvarnström och Boklund, och det var hennes afsikt att bli målarinna, då hennes giftermål vid 23 års ålder (1861) med den framstående bankmannen och politikern A. O. Wallenberg gaf hennes lif en annan riktning.

Nu öppnade sig för fru Wallenberg en ny och ansvarsfull verkningskrets, ej blott i och med omsorgen om ett stort hus och en växande barnskara — uppgifter, som skulle kräfft en mindre rikt utrustad kvinnas krafter odelade — utan äfven i och med den alltmer vidgade inblick i allmänna frågor, kommunala och politiska, som samlifvet med en make, hvars rika och mångsidiga intressen hon delade, bragte henne. På ett storartadt sätt visste hon att motsvara de kraf som ställdes på henne; och ett bevis på den aktning för kvinnan, som hennes öfverlägsna personlighet förmådde ingifva, har man helt säkert rätt att finna i de båda motioner, om gift kvinnas eganderätt och ogift kvinnas myndighet vid 21 års ålder, som hennes make väckte vid riksdagen 1884.

Fru Wallenbergs mångsidiga och rikt utvecklade begåfning gaf henne förutsättningar att förstå värdet af de nya initiativ på olika områden, som utgingo från hennes äldre samtida, friherrinnan S. L—d Adlersparre. Karakteristiskt är det sätt, hvarpå deras — som det vill synas — första beröring gestaltade sig. Det var strax i början af år 1867, då Stockholms läsesalong för damer på Esseldes initiativ och efter hennes energiska förberedande verksamhet skulle öppnas. Fru Wallenberg hade ej känt sig tilltalad af planen och afböjt ett första förslag till medverkan, men blef helt och hållet omstämmd, sedan hon läst Esseldes artikel i frågan i årets första häfte af Tidsskrift för hemmet. Hon satte sig då genast ned och skref för att anmäla sig hos Esselde som abonnent: »då jag anser mig till en viss grad hafva gjort en af edra idéer orätt, har jag ingen annan utväg att godtgöra mitt fel än att gifva mig på nåd och onåd».

Efter denna storsinta kapitulation kunde Esselde räkna på resonans för sina idéer hos fru Anna Wallenberg; och de varma och högstämmda ord, med hvilka hon nära trettio år senare vid friherrinnan Adlersparres graf frambar de svenska kvinnornas tack, vittna tillfullo om hennes blick för betydelsen af en personlighet sådan som Esseldes. På många sätt visste hon att stödja Esseldes företag, och för två af dem, Handarbetets Vänner och Fredrika-Bremer-Förbundets stipendieinstitution, har hon under en lång följd af år gjort en ovärderlig insats af personligt arbete och intresse. I Handarbetets Vänner styrelse efterträdde hon år 1887 stiftarinnan som ordförande och kvarstod i denna egenskap till 1894, och i styrelsen för stipendiefonderna har hon från första början varit verksam som ordförande. Ändamålet med denna in-

stitution, att för obemedlad kvinnlig ungdom lätta vägen till utbildning och därmed till själfständig verksamhet, tilltalade henne i hög grad, och hon uttryckte ofta sin tillfredställelse öfver att deltaga i arbetet för en sådan sak.

Hvad som utom fru Wallenbergs alltid lefvande konstintresse starkast fäste henne vid Handarbetets Vänner var föreningens fosterländska sträfvan att tillvarataga och utveckla gammal svensk slöjd. Det var samma lefvande känsla för svenskheten, som gjorde hennes sympati vaken och varm, då det gällde Artur Hazelius' stora skapelser. Minnesklockorna uppe från Skansen skola vittna om hennes fosterlandskärlek i lika hög grad, som den insats hon gjort som ordförande i Kvinnoförbundet för Sveriges sjöförsvär.

Att uppräknat alla de områden, inom hvilka fru Wallenberg varit verksam, alla de filantropiska eller allmännyttiga företag, som haft henne att tacka för ledning eller stöd, alla de förtroendeuppdrag, som lagts i hennes hand, alla de utmärkelser som kommit henne till del, skulle föra för långt. Hennes förmåga att i allt se just det väsentliga och snabbt bilda sig ett omdöme gjorde det möjligt för henne att räkna till på alla håll. Hon hörde ej till de i *stort sedt* initiativtagande, men till dem, som ha blick för det äkta på alla områden och med makten af sin personlighet kunna bereda väg för nya idéer. Allt småsinne, all halfhet var henne främmande. Hennes sympati gafs fullt och helt, där den gafs. Det storslagna i hela hennes väsen präglade äfven hennes uppfattning af rikedomens förpliktelser, guldets såväl som den rika intelligensens och det rika hjärtelagets. Också lämnar hon ett tomrum, som sent skall kunna fyllas.

SIGRID LEIJONHUFVUD.

En pensionsfråga för dagen.

Såsom i denna tidning redan varit omnämndt, föreligger för närvarande hos K. Maj:t ett förslag till bestämmelser angående pensionering af lärarinnorna vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna; detta är utarbetadt af öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk med biträde af professor E. Phragmén och öfverdirektör P. G. Laurin.

I och med framläggandet af detta förslag ha utsikterna ändtligen ljusnat att ernå en välbehölig och länge eftersträfvad förbättring af nämnda lärarinnors pensionsförhållanden.

Förslaget har under senast tiden varit remiteradt till de två pensionsanstalter som hittills närmast handhaft lärarinnornas pensionering, och har af dem rönt stort erkännande. Såväl styrelser som delägare ha i sina utlåtanden till K. Maj:t gifvit uttryck åt sin tillfredsställelse med förslaget och sina lifliga önskingar, att det måtte

Juvel- Guld- & Emaljarbeten

DAVID ANDERSEN & Comp.

Hofjuvelerare.

4 Fredsgatan 4.

Svea Handskmagasin,
Norrandsgatan 5.

Kulörta glacé från 1,75, getskinn 2,75. Yllefodrade tumhandskar 2,75. Långa balhandskar 15 %, långa silkesvantar 20 %, pälsfordade herrhandskar 20 % under de vanliga priserna.

framläggas redan för innevarande års riksdag och af densamma blifva godkändt.

Det har under sådana förhållanden ansetts vara af ett visst intresse för Dagnys läsare att få en översikt af de fördelar, som genom den föreslagna pensionsreformen skulle beredas de ifrågavarande lärarinnorna.

Grundtanken i förslaget är att genom bidrag af stat, läroverk och lärarinnor bereda dessa senare en pension af 1,200 kr. vid 60 års ålder. Detta pensionsbelopp är dock uppnåeligt endast under vissa förutsättningar, såsom framgår af det följande.

Skyldiga att ingå i den nya pensionsinrättningen äro dels föreståndarinnor och ämneslärarinnor med full tjänstgöring, dels öfningslärarinnor med minst 6 (gymn.-lär. 4) och öfriga lärarinnor med minst 12 veckotimmars tjänstgöring i klasserna öfver de förberedande.

Pensionsafgiften för lärarinna af den förstnämnda gruppen utgör, om hon inträder i pensionsinrättningen senast vid 25 års ålder, 180 kr. om året. För den som vid inträdet är mer än 25 år, är afgiften högre och utgör för en omkring 34 år gammal lärarinna 300 kronor. För den som undantagsvis ingår ännu senare, stannar pensionsafgiften vid 300 kr., men pensionen blir mindre än 1,200 kr., mindre i samma mån som lärarinnan under kortare tid tillhört pensionsinrättningen.

För lärarinna med mindre än 20 veckotimmars tjänstgöring utgår pensionsafgiften i förhållande till timantalet, så att t. ex. den, som har 14 timmars undervisning, erlägger $\frac{14}{20}$ af ofvannämnda pensionsafgifter; beloppet af pensionen står i proportion till det sammanlagda beloppet af de erlagda afgifterna.

Till pensionsafgifterna skola stat och kommun*) hvardera bidraga med $\frac{1}{3}$ af den lägsta pensionsafgiften (180 kr.), d. v. s. för lärarinna, som har full tjänstgöring, med 60 kr. och för timlärarinna med 3 kr. pr veckotimme; skolan är skyldig att lämna hälften mot statens bidrag; återstoden af pensionsafgiften åligger lärarinnan själf att gälda, för så vidt icke skolan af fri vilja bistår henne med någon del däraf.

Lärarinna, som önskar komma i åtnjutande af pension tidigare än vid 60 år, kan under vissa förutsättningar få detta, dock tidigast från och med 55 år. Ett dylikt framskjutande af pensionsåldern medför emellertid betydlig afkortning af pensionen, hvilken vid 55 år icke uppgår till mer än c:a $\frac{2}{3}$ af hvad den är vid 60 år.

För de fall, då lärarinna för sjuklighets skull eller af annan orsak nödgas afbryta sin skolverksamhet före 55 år, finnas specialbestämmelser.

Förslaget innehåller särskilda öfvergångsbestämmelser med afseende på de lärarinnor, som, då de nya stadgarna träda i kraft, redan äro delägare i någon af de båda gamla pensionsanstalterna. Sådan lärarinna äger att kvarstå i den gamla pensionsanstalten med bibehållande af sina gamla rättigheter och skyldigheter, men är därjämte skyldig att ingå i den nya inrättningen och att i denna gö-

*) Vid vissa läroverk träda enskilda donatorer eller läroverket i kommunens ställe.

ra så stora årliga insättningar, att summan af de pensioner, hon kan påräkna från de olika pensionsanstalterna, skall motsvara den pension, hon skulle fått, om hon ingått endast i den nya inrättningen.

Hvad de lärarinnor beträffar som ha sin hufvudsakliga tjänstgöring i de förberedande klasserna, föreslås, att de hädanefter skola ingå i Svenska lärarinnornas pensionsförening och där få uppbära statsbidrag af 60 kr. om året, med villkor att de själfva och skolan samfäldt inbetala lika mycket. De erhålla alltså af staten lika stort bidrag som lärarinnorna i elementarklasserna, men åtnjuta in'tet bidrag af kommunen. Under för öfrigt lika förutsättningar bör deras pension komma att uppgå till $\frac{2}{3}$ af elementarlärarinnornas. — Enligt förslaget är det för dem icke obligatoriskt att ingå i pensionsföreningen.

Förslaget, som bär vittne om att dess upphöfsmän varit både väl förtrogna med lärarinnornas ställning och varmt intresserade för deras bästa, motsvarar fullt ut de förväntningar man vågat göra sig.

Då emellertid en och annan detalj af förslaget varit föremål för delade meningar, vilja vi här taga några punkter i närmare skärskådande.

Pensionsålderns uppskjutande från 55 till 60 år har på åtskilliga håll mottagits med blandade känslor. Om det än icke är sällsynt att bland lärarinnor påträffa personer så intresserade för sitt kall och så spänstiga till kropp och själ, att de endast med saknad skulle lämna sin verksamhet vid 55 år, så torde dock de flesta lärarinnor ha svårt att tänka sig hålla ut i arbetet intill 60 år. Allvarligast ter sig den föreslagna bestämmelsen ur skolornas synpunkt, ty dessa löpa fara att genom densamma nödgas behålla gamla utslitna lärarinnor i sin tjänst längre än önskligt vore. Af två onda ting måste man emellertid välja det minst onda. Då det icke ansetts möjligt att sätta pensionsafgifterna högre än som skett, fanns ingen annan utväg för att ernå ett nöjaktigt pensionsbelopp (60 % af högsta lärarinnelönen) än att höja pensionsåldern*). Dock finnes ju alltjämt möjlighet för lärarinna att, i händelse hon själf så önskar eller skolan så fordrar, afgå från och med 55 års ålder med afkortad pension. Förslaget erbjuder för öfrigt ett sätt att betydligt reducera olägenheterna af den sena pensionsåldern. En gammal lärarinna, som ej längre orkar med full tjänstgöring, kan nämligen, om hon bibehåller minst 12 veckotimmars undervisning, såsom timlärarinna fortsätta att göra inbetalningar för pensionen och åtnjuta bidrag till densamma af stat, kommun och skola. Under sådana förhållanden minskas visserligen pensionen något, dock icke i afsevärdare grad.

I samband härmed må ock påpekas, att lärarinna, som ingår i pensionsanstalten tidigare än vid 25 år och utan afbrott erlägger fulla pensionsafgifter, kan uppnå högsta pensionen redan före 60 års ålder.

Alla pensionsregleringar förete gifvetvis de största svårigheterna under öfvergångstiden. Så ock i detta

*) Folkskolelärarinnorna erhålla ej pension förrän efter 60 lefnads- och 35 tjänsteår; lärarne vid de allmänna läroverken efter 65 lefnads- och 35 tjänsteår.

fall. Den fråga, hvarom meningarna varit mest delade, har varit den, som af pensionsanstaltens styrelser framställt i deras cirkulär till delägarna, huruvida icke möjligen bestämmelsen om skyldighet att erlægga intill 120 kronors tilläggsafgift kunde bli alltför betungande för mången nu i tjänst varande äldre lärarinna, isynnerhet om den läroanstalt, vid hvilken hon är anställd, icke är villig eller icke är i stånd att hjälpa henne med någon större del af nämnda afgift.

Flertalet lärarinnor erhålla till följd af den nya löne-regleringen höjda löner och böra kunna ikläda sig höjda pensionsavgifter. Undantag kunna dock finnas. I ofvannämnda cirkulär ifrågasattes för den skull, att lärarinna, som, då de nya bestämmelserna träda i kraft, är 45 år eller därutöver, icke borde ha skyldighet utan endast rättighet att erlægga den föreslagna tilläggsavgiften. Denna mening har vid de nyligen hållna bolagsstämmorna omfattats och pläderats af ett mindretal bland pensionsanstaltens delägare. Af majoriteten har däremot kraftigt framhållits, att just de äldre lärarinnorna ha det illa ställt för sin ålderdom och att just för dem allt behöfver göras för att förbättra ställningen. Det har sagts, att det just för dessa äldre vore af största betydelse, att inträdet i den nya pensionsinrättningen blefve obligatoriskt, då därigenom icke endast de själva utan äfven de skolor, vid hvilka de äro anställda, skulle uppfordras att göra det mesta möjliga för deras pensionering. Det är ett erkänt faktum, att man i allmänhet kan åstadkomma märkvärdigt mycket mera, när man är tvungen därtill, än om saken är frivillig, och detta i all synnerhet då det gäller att afsätta penningar för en oviss framtid. Också var det med mycket stor röstöfvervikt som vid båda stämmorna beslutet fattades att i denna punkt godkänna öfverstyrelsens förslag oförändradt.

För vår personliga del skulle vi med afseende på den ifrågasatta valfriheten för de äldre lärarinnorna anse, att en sådan möjligen kunde vara önskelig, men att den i så fall borde begränsas till lärarinnor öfver 50 år, samt att den borde gälla icke endast tilläggsavgiften utan hela inträdet i den nya pensionsinrättningen, så att den som icke ville ikläda sig tilläggsavgiften, ej heller skulle få uppbära kommunbidraget.

Vid sidan af de lärarinnor, för hvilka öfverstyrelsen egentligen haft i uppdrag att utarbeta pensionsförslag, står en grupp af lärarinnor, som ha sin hufvudsakliga tjänstgöring i skolans förberedande klasser. Att öfverstyrelsen icke för dessa lärarinnor kunnat föreslå bättre pensionsförhållanden än som skett, beror tydligen icke på bristande god vilja utan helt enkelt på rådande omständigheter. Då ifrågavarande lärarinnor icke genom den af förlidet års riksdag beslutade löne-regleringen blifvit berättigade till lönebidrag af kommunerna, kunde man ej heller nu för dem vid riksdagen ifrågasätta kommunbidrag till deras pensionering.

Mycket kunde ännu vara att orda om olika punkter af förslaget, men det begränsade utrymmet bjuder oss att stanna vid det som redan blifvit sagdt.

Som slutord vilja vi framhålla, att det föreliggande förslaget synes oss innebära en rent af epokgörande, lycklig reform inom de enskilda läroanstalterna. Det stannar nämligen icke vid att endast höja lärarinnornas pensioner genom ökade bidrag af allmänna medel, utan det inför vid läroverken ett ordnad pensionsväsende, något som hittills helt och hållet saknats. För öfrigt är den föreslagna höjningen af pensionen ganska betydande, då pensionsbeloppet, från att nu i bästa fall utgöra 532 kr., med ens stiger till 1,200 kr., utan att den pensionsavgift höjes, som lärarinna i regel har att själf erlægga. Också har man inom lärarinnekåren försport allmän glädje och tacksamhet öfver förslagets framläggande samt lifliga förhoppningar om dess snara förverkligande.

Anna Wijkander.

Kvinnorna och stadsfullmäktigevalen i Stockholm.

Förberedelserna till stadsfullmäktigevalen i Stockholm pågå under hållandet af en mängd valmöten i de olika kretsarna, där kandidater nämnas och uppställas. Som kvinnliga kandidater ha flera namn uppkommit och diskuterats; med full visshet kan man emellertid nämna fru Emilia Broomé och fröken Kerstin Hesselgren, uppställda af liberalerna, samt fröken Gertrud Månsson, socialdemokrat. Som Allmänna Valmansförbundets eventuella kandidat nämnes fil. d:r Valfrid Palmgren. Som suppleanter komma antagligen flera kvinnonamn på säkra platser på valsedlarna, dock kunna dessa ännu ej med visshet nämnas.

Styrelserna för Fredrika-Bremer-Förbundet och Stockholms rösträttsförening låta utsända tryckta uppmaningar till röstberättigade kvinnor att deltaga i valen, och på dessa föreningars byråer komma att lämnas erforderliga upplysningar om formerna för valen. Från och med den 8 till och med den 21 mars står således Fredrika-Bremer-Förbundets byrå öppen för förfrågningar mellan kl. 11 f.m. och kl. 4 e.m., Rösträttsbyrån mellan kl. 6— $\frac{1}{2}$ 9 e.m.

Genom dessa föreningars försorg publiceras under rubriken Råd till kvinnorna vid stadsfullmäktigevalen följande uppmaning:

Då de respektive partierna upplåtit platser inom sina styrelser till kvinnor och namnen på partilistorna äro frukten af ett samarbete mellan kvinnorna och männen inom dessa styrelser, äro partilistorna att betrakta såsom resultat af en öfverenskommelse, hvilken lojalt bör hållas.

Då röster från olika partier ej sammanräknas, är det fullkomligt lönlöst att uppföra ett namn, uppsatt af ett parti under annan partibeteckning.

Då det dessutom visat sig att en på egen hand företagen ändring af partilistan vare sig med afseende på namn eller ordningsföljd — vid den invecklade proportionella valmetoden — leder till ett oväntadt och alls icke afsedt resultat, uppmanas kvinnorna — vare sig

Köp Oskummad mjölk direkt

hemsänd i plomberade kärl till 17 öre pr liter.

AKTIEBOLAGET MEJERIET VICTORIA

Riks 770. — Kungl. Hofleverantör — Allm. 69 37.

H. G. Söderbergs Import A.-B.

Skeppsbron 26, Stockholm.

Prima Antracit, Hushållskol, Cokes o. Poley-Briketter.

Rikstel. 575, 59 14, 118 12.

Allm. tel. 12 82, 25 82, 4 51.

de äro inskrifna i partiorganisationerna eller icke — på det bestämdaste

att rösta med partilistan oförändrad.

Då en röst utanför partierna — alltså på listor utan partibeteckning — i regel är alldeles bortkastad, är det bäst

att rösta med partibetecknad lista.

Då det knappast är möjligt att, sedan listorna en gång blifvit fastställda, göra sina personliga åsikter gällande, uppmanas kvinnorna för att åstadkomma bästa möjliga sammansättning af listorna att ingå i partiorganisationerna och deltaga i valmötena.

Valen komma att äga rum för **Första valkretsen** (Nikolai och Maria församlingar) *onsdagen den 9 mars*; **Andra valkretsen** (Klara och Kungsholmen) *torsdagen den 10 mars*; **Tredje valkretsen** (Adolf Fredrik, Jakob och Johannes) *lördagen den 12 mars*; **Fjärde valkretsen** (Gustaf Wasa och Matteus) *onsdagen den 16 mars*; **Femte valkretsen** (Engelbrekt, Hedvig Eleonora och Oscar) *torsdagen den 17 mars*; samt för **Sjätte valkretsen** (Katarina) *måndagen den 21 mars*.

En förbisedd kvinnlig rättighet och en kvinnlig uppgift.

Med anledning af den af hr Wallin väckta motionen om allmän bostadsinspektion för hela riket skriver Ellen Key i tidningen "Svenska folket" under den rubrik vi här ovan återgifvit tänkbara ord om hvad kvinnorna kunna uträtta inom det dem så nära liggande arbetsområdet, hemmets inredning och skötsel. Efter att ha uttalat den förhoppningen, att icke endast motionen bifalles utan att äfven inspektionen kommer att utövas af sakkunniga kvinnor såväl som af sakkunniga män "med den hänsynslöshet, som nu behöfs för att de människoovärdiga kyffena i staden som på landet måtte försvinna", framhåller Ellen Key, att jämte de himmelskriande missförhållanden, dem inspektionen kan och redan börjat afhjälpa, finnes andra, dem endast kvinnorna själfva kunna reformera. Med citerande af den kända tyska författarinnan fru Marie Lang pekar hon på att detta endast kan ske genom att kvinnorna bli förstklassiga arbetare inom hemmen, bli produktiva, uppfinna och fullkomna såväl arbetsverktyg som arbetsmetoder. "Kvinnorna ha icke", säger Ellen Key, "varit produktiva inom sitt egentliga arbetsområde; de ha själfva följt slentrianen och därför nöjt sig med denna i de bostäder, männen danat åt dem. Må de nu börja att uppfinna, att ingripa; må de på arkitektbyråer utbilda sig till sakkunniga bostadsinspektriser; må de som själfständiga eller assisterande arkitekter få ett ord med i lösandet af byggnadsproblemen; må de börja verka för det ändamålsenliga och vackra i stället för att gripa efter det granna och obekväma!"

Genom kvinnornas målmedvetna kritik och deras växande insikt skulle så kunna nås, hvad ingen bostadsinspektion ensam kan åstadkomma: att hvarje hem fyller de hygieniska kraiven på en bostad och att arbetsanord-

ningar och arbetsverktyg i hemmet förbättras. Med kvinnorna åter som bundsförvanter skulle bostadsinspektionen genomgripande kunna omdana de nu existerande bristfälliga förhållandena.

Till

Sveriges kommunalt röstberättigade kvinnor! Upprop till Landstingsvalen 1910.

Sveriges folk står inför ett af de viktigaste val, som någonsin förekommit i vårt land. På den första ordinarie kommunalstämman i mars månad komma val af samtliga landstingsmän att äga rum i alla landkommuner och i maj månad i alla städer med undantag af rikets fem största. Vid dessa val, som skola förrättas efter den proportionella valmetoden, komma de nya kommunala rösträttsbestämmelserna att för första gången tillämpas.

Skattebetalande kvinnor äga numera rätt att välja landstingsmän och kunna därigenom öfva ett ej obetydligt inflytande på Första kammarens blifvande sammansättning. Genom den kommunala röstskalans sänkning ökas kvinnornas liksom öfriga små skattebetalares inflytande på valens utgång.

Vid 1909 års riksdag biföll Andra kammaren på konstitutionsutskottets tillstyrkande utan debatt och utan votering Liberala samlingspartiets motion om rösträtt och valbarhet för kvinnor på samma villkor som för män. Första kammaren åter afslog likaledes utan debatt och utan votering samma motion. Hvar motståndet mot kvinnornas rösträttskraf är att söka är härmed för alla uppenbart. Kvinnornas ögonmärke vid de stundande landstingsvalen bör därför vara en Första kammare med förändrad uppfattning af kvinnornas stora fråga: den politiska rösträtten.

Vi uppmana därför röstberättigade kvinnor inom alla partier att med sina röster stödja de landstingsmannakandidater, som vilja förbinda sig att upptaga den omedelbara lösningen af kvinnornas rösträttsfråga såsom programpunkt vid blifvande Första kammarval.

Stockholm i februari 1910.

Centralstyrelsens i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt verkställande utskott.

Ack! det har kostat på mig att öfvergifva den sköna dröm, som lyste mig då jag reste västerut och såg den gyllene solen gå framför mig ned i det förlofvade västerlandet och tyckte mig fara rakt in i dess rike. Jag tror ej på den drömmen mer. Det är förbi. Amerikas västerland skall icke gifva något väsentligen bättre än dess österland. Intetdera skall gifva jorden det nya paradiset. Det vinnes troligen aldrig i denna värld, på denna jord. Allt hvad vi kunna hoppas på är ett närmande därtill.

Fredrika Bremer («Hemmen i den nya världen»).

Ellen Keys bok om kvinnorörelsen.

Det har ofta sagts, att Ellen Keys böcker på sista tiden haft mindre spridning i hennes hemland än i utlandet. Detta har nog flera orsaker, men redan det något ensidiga ämnesvalet och böckernas längd kan härvidlag ha haft stor inverkan. Här kommer hon emellertid med ett arbete, som inte är större än att man både kan ha råd att köpa det och tid att läsa det och som trots att ämnet är kvinnosak dock behandlar det så kortfattadt, så enkelt och med så praktiska synpunkter, att man läser det med nöje.

Detta äfven hvad innehållet angår. Ty sedan den vackra studien öfver makarna Browning utkommit, vet jag intet arbete af Ellen Key, som en moderat kvinnosaksvän kan läsa med så mycket inre samtycke som denna lilla bok. Icke så som man ej äfven här någon gång stötte på den Ellen Key, "som man ej kan gå med på" — utbrott af polemik mot kristendomens asketiska uppfattning, öfverskattandet af det fysiska moderskapets religiösa och för kvinnan redan i och för sig uppfostrande betydelse och äfven den långt gående toleransen gent emot erotiska undantagsfall i de "geniala" människornas lif. Men sådant framträder här endast i förbigående, och det sistnämnda torde höra till de för Ellen Key helt enkelt oundvikliga inkonsekvenserna, beroende på den stundom ända till själfutplånande gående smidigheten och längtan att "förstå" och följa med tiden, äfven när denna vingar på spänd lina "jenseits vom Gut und Böse". Rättsidan af denna smidighet heter barmhärtighet mot de många undantagsfallen i lifvet, och endast den, som i alla kinkiga frågor vet hvad rätt är och själf inför Gud kan säga sig alltid handla och tänka därefter, kan med godt samvete kasta första stenen på denna barmhärtighet! De som ha öron till att höra, dem hänvisar jag till förnyad genomläsning af Vikners "Kulturens offerväsen", som en gång ådrog äfven honom, den renhetstörstande kristne tänkaren så mycket beskylld för "en löslig moral".

Afvigsidan af denna Ellen Keys smidighet heter däremot bristande blick för begreppet synd. Endast den, som i sitt lifs ensamma stunder känt det gamla ångestskriet: "all min rättfärdighet är såsom ett orent kläde" — alltså inte de enstaka, uppräknade "synderna", som äro så lämpliga att kokettera med i moderna biktromaner, utan synden själf i dess svarta djup — endast den skall fullt fatta hvad jag här menar, men också endast den har rätt att tala om faran af att gent emot undantagsfallen predika en tolerans, som kan förläda hvilken själlös liten njutningslystnad som helst att vilja proklamera sig som "ett genialt undantag". Att det i grunden icke är detta, utan sedlighet i dess allra djupaste bemärkelse, som Ellen Key i denna bok åsyftar, det måste hvem som helst se, som icke protesterar mot att läsa en bok, endast därför att den är skriven af Ellen Key.

Vi kunna vara den tyske förläggaren tacksamma, att den begränsade planen för arbetet icke tillåtit några utsväfningar i sidantalet, och vi hoppas endast, att det beröm för moderation, som förf. säkert på flera håll får, inte måtte förläda henne att genom en ny bok i den gamla ortodoxt shockerande stilen söka öfvertyga "hjordmänniskorna", att hon, trots allt, ändå förblifvit den gamla Ellen Key. Ty den saken betvivlar jag ej; jag endast betvivlar, att den gamla Ellen Key någonsin menat det så illa som "hjordmänniskorna" stundom velat tro henne om. Och jag finner, att det klär Ellen Key att ha

blifvit hvad hon säkerligen sist af allt vill vara, nämligen gammal — ordet här dock taget i en bemärkelse, som hvarje 60-åring borde vara stolt öfver, såsom innebärande stegrad ansvarskänsla och värdigt uppbärande af den ställning hon med åren fått.

* * *

Efter en mycket välgjord och läsbar öfversikt öfver kvinnans historia fram till själfva kvinnorörelsens början i midten af 1800-talet, behandlar hon denna rörelsens landvinningar, betonar därvid de starka förbättringar, som genomförts i den ogifta kvinnans ställning och varnar i likhet med Stuart Mill för öfverilade slutsatser rörande kvinnans sjäslif. Och efter ett kapitel om rörelsens riktlinjer kommer en skildring af dess inre psykologiska verkningar på olika personer och åldrar, vare sig det gäller teckningen af den nutida med affären eller ämbetsverket införlifvade kvinnan i hennes "ordentliga estetiska arbetsdräkt" eller af den forna "läserskan", som af sin övertygelse drefs att gå sin egen väg, trots familjens klander, och just därigenom sig ovetande blef en brygga till emancipation. Skildringen af den ännu mångstädes som bäst pågående, mer eller mindre öppna striden inom hemmen mellan de unga och de gamla, mellan män och kvinnor är så gripen ur verkligheten, att man ovillkorligen börjar längta efter en själfbiografi af Ellen Key: hvad skulle icke en person med hennes blick och erfarenhet af människorna kunna ge därvidlag! Hon ser afarterna hos den modernaste ungdomen, kafélifvet och det ideliga diskuterandet af sexuella frågor, och hon skränder icke heller ord, när hon skildrar den kvinnosaksfientliga mannens svaga logik och bristande blick för hvad kvinnlighet är och "de manliga odågornas arghet öfver kvinnornas växande duglighet". Hon gläder sig åt rösträttsrörelsen och konstaterar, att samhällsgagnets argument därvidlag besegrat de öfriga, och hon fruktar icke kvinnlighetens försvinande genom en lagreform, ty icke hvad kvinnan talar om, icke hvad hon verkar för, bestämmer mannens känslor och uppförande, men, huru hon gör det; "hon kan tjusa honom genom ett politiskt tal, och jaga honom på dörren genom sitt bordsprat." Trots att hon anser, att kvinnorörelsen stundom riktat kvinnans anlag in på orätt spår, att nutidskvinnan måste te sig mindre enhetlig, mer osäker än det gamla kvinnoidealet gjorde, tyckes hon, åtminstone mot slutet af boken (jfr s. 122 f. med s. 54 f.!) komma till den slutsatsen, att kvinnorörelsen öfvervägande gjort nytta, d. v. s. gjort kvinnan mera individuellt utvecklad och mera socialt gagnande än för femtio år sedan. Men just nu befinner den sig i ett öfvergångsskede: de ogifta kvinnornas sträfvanden äro snart nära målet.

Och nu komma vi till kärnpunkten i förf:s framställning, erotikens kvinnofråga. Med rätta ler hon åt den manliga naivitet, som tror sig kunna inskränka kvinnofrågan till en platsanskaffningsfråga för medelklassens ogifta döttrar i storstäderna; hon vet tvärtom, att den mest svårlösta kvinnofrågan begynner med de erotiska problemen. Det kommer en rytm af jubel öfver Ellen Keys stil som aldrig eljest, och jag förstår hennes makt öfver de unga, när hon skildrar den högst stående kvinnotyp någon tid danat, nutidskvinnan, som är stolt och glad öfver sitt själfvärfvade oberoende och vet, att hennes lif skulle varit vackert och värdigt, äfven om mannen ej kommit in däri, men som just därför har så mycket mer att skänka honom än den forna tidens kvinna, som inte

hade andra resurser än äktenskapet. Men just detta slags kvinna ställer sig tveksam inför erotiken, därför att hon vet hvilket problem den är för alla utvecklade naturer, inte minst för de kvinnor, som känt det själfständiga arbetets lycka och förstå, att äktenskapet i många fall fordrar försakelse äfven af detta som af så mycket annat. Här, om någonsin, kan man tala om ett kulturens oferväsen, och ytterst sällan blir det en kvinna förunnadt att fullt harmoniskt utveckla alla sina möjligheter såsom mannen kan, för hvilken äktenskap och offentlig arbete inte innebära två motsatser och som därför inte behöfver välja och försaka. För den moderna, utåt arbetande kvinnan ställer sig valet egentligen mellan två möjligheter: "den ensamma kvinnans harmoni inom en fattigare tillvaro och familjekvinnans disharmoni inom en rikare tillvaro"; för den senare kan problemet "Ehe und Beruf" i regel lösas endast genom att knuten afhugges. "Hemmets omsorger kräfva vakenhet för de älskades behov, och därtill får den utåt arbetande kvinnan föga tid."

Hvilket val Ellen Key tillråder kvinnan, behöfver jag inte säga. Hon gör det under skarp och träffande polemik mot både den åskådning, som anser, att kvinnan kan förena alla uppgifter, och mot den åskådning, som råder henne att offra det personliga och privata lifvet för det offentliga och allmänmänskliga. Hon påvisar hurusom personlighetens utveckling mer än allt annat kräver personliga kontakter med andra personligheter genom omedelbara mänskliga förhållanden af innerlig art, att föreningslif aldrig kan ersätta familjelif och att familjelif ger den högsta tillfredsställelse af ömhetsbehöfvet.

Och innerst gör det detta genom att det mer än alla andra förhållanden i lifvet för kvinnan förenar lycka och plikt. När Ellen Key i denna bok talar om erotisk lycka, gör hon det under ständig hänvisning till det enda ändamål, som naturen afsett därmed, barnet och dess uppfostran inom hemmet, och jag håller henne räkning för att hon vågar gå vissa ultramoderna tidsströmningar så starkt emot och så bestämdt ställa sig på de föraktade kalkborgarnes sida som hon gör i de axiomatiska orden om kvinnans högsta uppgift: att föda och fostra det nya släktet. För de ordens skull kan man förlåta henne mycken öfverträdelse, eller rättare sagdt öfverdrift, ty dit räknar jag nämligen den slags madonnadyrkan som tror på det fysiska moderskapets uppfostrande inverkan på modern i och för sig. Lyckligtvis finns det tillräckligt med skarpsynta mödrar, som erkänna, att detta liksom andra naturfunktioner blir hvad de själfva göra det till. Men erkännas måste, att denna öfverdrifna naturdyrkan på ett oförvilladt omdöme verkar vida mer sympatiskt än dess motsats, föraktet för hemlifvets uppgifter och krafvet på erotik utan ansvar för det kommande släktet, på njutning utan försakelse, på rättigheter utan skyldigheter. Lyckligtvis är dock vådan af föraktet för moderskapets uppgifter icke så stor som Ellen Key tycks frukta. "Drif ut naturen med höjtjuga — hon kommer ändå alltid tillbaka", sade den vise romaren, och han hade rätt. Visserligen inte så till förståendes som om behöfvet af ett lindebarn vore något för alla kvinnor karakteristiskt, men desto starkare framträder förr eller senare längtan efter det andliga moderskapet, och där ligger också rätta förklaringen till de vänskapförhållanden mellan äldre och yngre kvinnor, som förf. själf betecknat som de vackraste af alla. Säkerligen vet förf. lika väl som jag, att den ensamma på detta sätt kan hafva "flera barn än den som man hafver", för att nu använda ett känt bibelspråk.

I kapitlet "Kvinnorörelsens riktlinjer" säger förf. bl. a.: "Emancipationens idéer ligga nu i luften som smittoämnen. Och så uppstår samma fara som för kristendomen, när den blef statsreligion. Det slafsinn, den

ränklust, som kvinnorörelsens stora andar hoppades "emancipera" kvinnan från, detta kunde ej med ens undan-scaffas. Och eftersom allt detta någonstades måste taga vägen, fann det åt sig en bred plats — inom kvinnorörelsen själf! — Alla som endast kunna verka i flock, förbise den individuella frigörelsen, men nu gäller det ej mera att endast genomföra befrielsen för kvinnorna i massa utan för hvar enskild kvinna".

Äfven en kvinna af mitt kynne kan skriva under de orden, om de också inte ha alldeles samma innebörd för mig som för Ellen Key. Ty att kvinnorörelsen verkligen innerst inne åsyftar någonting djupare än rätten till utbildning, arbete, lika lön och politisk rösträtt och att krafvet på detta något kommer att göra sig allt starkare gällande, i samma mån som kvinnorna nått allt det andra och därför mera ostörda kunna följa hemlifvets kallelse, det blir allt mera medvetet för hvar och en, som på sitt lifes höjdpunkt står midt inne i kvinnosaksarbetet. Om Ellen Key har bidragit till att i detta afseende lära oss bejaka vår egen lifserfarenhet, lära oss vördnad för naturen, så tacka vi henne med glädje därför, icke minst de af oss yngre som tro, att sanningen är densamma inom naturens och nådens riken — "gratiæ veritas naturæ", som det heter på Uppsala universitets sigill.

LYDIA WAHLSTRÖM.

Några intryck från en van Eedenföreläsning.

Den kände holländske skalden och sociale reformatorn Frederik van Eedens nyligen hållna föreläsning i Stockholm — om holländsk litteratur — lär ha varit endast fåtaligt besökt. Den andra, den sociala föreläsningen, fick han hålla inför fullsatt salong. Är det ett tidens tecken, som visar att ett uttryck som förekom i pressen för en tid sedan ej var öfverdrifvet: "att vara utan det sociala intresset i vår tid tyder rent af på efterblifvenhet?" Den närmaste orsaken till det synbart stegrade intresset för van Eeden som föreläsare var väl snarast, att ryktet om hans utmärkta, sympatiska föredragskonst hunnit sprida sig öfver Stockholm på de 24 timmarna mellan hans båda uppträdanden. Bland åhörarne igenkände man en hel del framstående personligheter från det sociala verksamhetsområdet och representanter för den politiska och sociala kvinnorörelsen, liksom från författarvärlden. Där syntes professorer och universitetsungdom och föreläsarens landsmän, kanske mest landsmanninor — unga holländskor, som studera vid de gymnastiska instituten i Stockholm.

I Berlin hade jag sett reklamblad från tyska bokhandlare med utdrag ur recensioner af van Eedens romaner. Den som ej känner det tyska recensionsspråkets öfverlastade, öfversvallande stil skulle blifvit misstänksam inför så mycket lofsjungande af hans diktarkonst och personlighet, om ej hans porträtt också funnits öfverst på reklambladet. Detta ansikte hade något så äkta, litet knotigt och kargt som det var, med djupa fåror öfver panna och kinder, liksom torkadt af en inre hetta. Jag gick på föreläsningen till stor del för att få se ett ansikte, som själen haft kraft att så karakteristiskt mejsla ut.

Van Eeden i verkligheten är mycket yngre och friskare än på porträttet, hvilket hufvudsakligen återgett intelligensen och känsligheten hos honom. Han kom in och började genast tala utan den där stela katederspän-

ningen, som ofta förekommer vid början af ett föredrag, han var helt enkelt tillsammans med oss från första ögonblicket. Det omedelbara intrycket af van Eedens personlighet — det man vid första sammanträffande med en människa tar emot så att säga med hela själen, utan detaljerade hvarför och därför — det intrycket var godhet, en sund, glädjefylld, lugn godhet. Den låg öfver ansiktets friska färg, i leendet, i de djupt inläggande ögonen, hvilka af ögonbrynens snedt uppåt dragna linjer tingo ett säreget vaket, rörligt uttryck. Det var något godt i själfva handrörelserna och i stämman, som gjorde tyska språket mera musikaliskt och mjukt än annars.

Anslagstonen till hela föreläsningen "Die Umwandlung der Menschheit," ett så oändligt mycket innefattande begrepp, angaf tydligt, att mönstren i den stora mänskliga samhällsväfnaden denna gång skulle tecknas för oss i enkla, stora konturer, det kunde ej bli fråga om en granskning af detaljernas fina trådar.

Det är en inre nödvändighet, att ett temperament som van Eedens skulle revoltera mot det gamla skeptiska "det finnes intet nytt under solen". Af instinkt och natur tror han på nydaning, utveckling, höjande och att detta är möjligt genom människornas inre naturs gradvis skeende förvandling. Den moderna vetenskapens mutationslära, som ledt i bevis att arternas förändring befordras genom en inifrån verkande kraft till omvandling ger honom visshet i hans tro på mänsklighetens oändliga utvecklingsmöjligheter.

En utom vår planet varande varelse, som studerade lifvet här, skulle säkert påstå om nutidens människor, jämförda med forna tiders, att en ny art hade uppkommit, så förändradt är det yttre, så mycket finare, så skärpta äro de psykiska egenskaperna. Förnuftsmänniskan har kommit i stället för våldsmänniskan. Den enskilde har förändrats. Så håller också samhället på att omdanas. Begreppet samhälle blir ett annat. Numera faller det ej på samma sätt som förr i hop med det politiska statsbegreppet. Fortidens stater sågo så godt som sin hufvuduppgift i att skada hvarandra, bekämpa hvarandra, På många punkter äro dock numera gränserna utplånade och bryggor i stället slagna. De olika staterna behöfva hvarandra, de tjäna hvarandra med varor, med vägar, uppfinningar, idéer. Det mänskliga samhället omdanas i riktning mot enighet och ömsesidig hjälp.

Så är vår tid på alla områden utvecklingens, växandets tid. Men växandet har också sina växtsjukdomar. En sådan är fattigdomen, och den är en förfärlig sjukdom. Fattigdomen hämmar kroppens utveckling genom otillräcklig föda, fattigdomen hämmar de psykiska anlagens växtmöjlighet genom att sätta intelligensen på svältkost och lämna törsten efter skönhet ostillad. Fattigdomen fördärvar arbetet genom att tvinga till öfverarbete. Arbetet, som skulle vara ett utslag af naturlig verksamhetsdrift och en glädje, blir genom öfveranstängningen en hatad börda och ett gift, som dag för dag tar bort nervkapitalet.

Kanske finnes det bland jordens alla miljoner människor 1 procent, som ej är fattig i denna mening. Hvad skulle vi säga om en djurras, där endast 1 procent vore i stånd att låta sina förmögenheter komma till full utveckling? Jo, att den är sjuk, på väg till undergång. Vi se och veta om missförhållandena, men vi veta det på ett vagt, förströdt sätt. Vår fantasi är inte stark nog. Vore vår fantasi lifligare, skulle eländets bilder stå klarare och varaktigare för vår inre syn och inte lämna oss någon ro, förrän vi gjort allt att hjälpa.

Men äfven om vår insikt i samhällets sjukdom vore än så djup, skulle det finnas resurser till att bota den?

Ja det finns oerhördt stora resurser, det finns vilja och kraft och reformsträfanden öfver allt, men ofta korsa kraftströmmarna hvarandra och upphäfva hvarandra, det ena reformföretaget liksom neutraliserar ett annat. Det behöfves ledare, som ha organisationsförmåga i stort och leda kraftströmmarna i en riktning.

Materiella rikedomar finnas, men många ligga ofruktbara, hopade i döda massor. Att förvärfva är en sund drift. Men som alla drifter kan den urarta. Biet har också samlardrift, men det tar ej åt sig mer än det behöfver, det samlar för det gemensamma förrådet. Det invändes kanske: men det är nu en gång människans natur att samla för sig. Äfven om så vore, är förändring i detta afseende dock möjlig.

I ett sällskap bildade människor vid ett dukadt bord ropar ingen enda: "Ge mig först, jag vill ha mest, jag vill ha bäst!" och rycker fatet från sin granne. Lika oppfostradt som detta skulle vara, lika oppfostradt egoistiskt går det dock i stor skala till i samhället. "Vi måste bekänna, att vi lefva af bedrägeri på ett eller annat sätt, af oskäligt hög vinst eller af oskäligt liten vinst. Mellanhänders och försäljares vinst är godtycklig och okontrollerad. Det måste regleras". Och så berättade van Eeden, enkelt och anspråkslöst, om hur han gjort ett försök till en sådan reglering genom en stor kooperativ anläggning. Han, läkaren, diktaren insåg snart, att han vid sitt företag behöfde en affärsledares sakkunniga hjälp för den ekonomiskt praktiska sidan, men arbetarnadelägarna hade misstro till en utifrån kommande och ville nödvändigt hjälpa sig själfva. Det gick inte. Företaget gick omkull och van Eeden förlorade sin förmögenhet. De småkloka ryckte på axlarna och sade: Var det inte det vi trodde, man får inte vara så där opraktiskt idealistisk och tro på världens fullkomning!

Men fast hans verk den gången föll, stå hans ideal lika lifslevande för honom. Och han börjar om igen med sin insats till förändring af mänskligheten. Han är nu rikare på erfarenhet och har därför ökad hopp om bättre lycka för ett nytt företag. Han grundar en kooperativ jordbrukskoloni i Nord-Amerika, U. S. A. Han hoppas att kunna väcka människors intresse för sitt verk, så att de stödja det andligt och materiellt. Som diktare vill han bruka diktarens makt att kunna ställa i klar belysning hvad som döljer brist och smuts i mörkret och diktarens kraft att elda till medkänsla och handlingslust. Han vill tala till de många rika i Amerika, där det jämsides med den materiella kulturen finns så mycket ideella sträfanden. Säkert skall hans tro, hans mod och entusiasm förmå under midt i verklighetens väg där borta på andra sidan hafvet.

Vi alla, som fått tillfälle att höra Frederik van Eeden tala, vi ha känt det värmande, harmoniska inflytandet af en stor och sann och hel människa, en sådan, som icke söker sitt, utan något bättre och högre, vi ha under en afton varit tillsammans med en god människa.

Ida Buerger Goodwin.

Insänd litteratur.

F. C. Askerbergs bokförlagsaktiebolag, Stockholm: **Carl X Gustaf.** »Den förste pfalzaren» på Sveriges tron. Ett 250-årsminne. Tecknad af *Paul Mejer-Granqvist.* — **Fröken Sprakfåle.** En modern kvinnas historia af *Vera Skeeberg.*

Bokförlagsaktiebolaget Eos, Stockholm: **Socialekonomi.** Grundsatser och riktlinjer af *Jakob E. Lange.*

Kvinnornas stadsfullmäktigekandidat i Helsingborg.

Med anledning af St. Gr.'s skrifvelse angående Helsingborgs kvinnliga valmötes kandidat till stadsfullmäktige i Helsingborg anhålla undertecknade vördsamt om plats för följande:

Till St. Gr.

Ehuru Eder artikel från början till slut synes afse en glorifiering af fröken Deshayes' person och gärning, förefaller det likväl som önskade St. Gr. samtidigt göra en slags ursäkt för fröken Deshayes' tillbakaträdande från den kandidatur hon af det kvinnliga valmötet mottagit. Ursäkten vore kanske icke ur vägen, ehuru väl önskvärdt varit, att motiveringen blifvit en annan än fruktan för Allmänna Valmansförbundets onåd för henne och kvinnosaken. Den "personliga förödmjukelsen och det för hela landets kvinnor nedsättande uti hennes tillbakaträdande" tycktes hon bära med jämnmod i medvetande om att ha gjort Allmänna Valmansförbundet en stor tjänst. Huru pass stor denna tjänst varit, framgår af St. Gr.'s artikel, däri hon säger, att de två af Valmansförbundet uppställda kandidaterna voro af så neutral läggning att de kunde "ena alla icke socialistiska element", hvilket för öfrigt tyckes fastslås af valets utgång. V. F.'s kandidater fingo nämligen 25,620 och 25,011 då socialisternas kandidater endast erhöilo 18,542 och 17,685 röster. Af det föregående vill det alltså med all önskvärd tydlighet synas, som om risken att förorsaka sprängning varit ringa; och icke tro vi att fröken Deshayes genom att bortse "från det egna partiets intresse", till hvilket disposition hon ställt sig, i detta fall gagnat det samhälle, som likt många andra gärna ser kvinnan utestängd. Helsingborgs kvinnliga valmötes kandidatur afsåg väl närmast att få uttrönt, huruvida kvinnornas solidaritet och intresse vore nog stor för att till ett kommande val genomdrifva egen kandidat. Och vilja vi minnas, att det var just denna synpunkt ordföranden vid mötet ville framhålla. Dess mera oförklarligt är det då, att fröken Deshayes så kunnat låta sig skrämmas af Valmansförbundet och dess organs hotelser å ena sidan samt å andra sidan duperas af deras fagra löften om samarbete vid höstens val, ty vi äro förvissade om att när den tiden är inne skola just dessa löftesgivare, d. v. s. Valmansförbundets organ, med samma värme förorda föregående taktik eller — den kvinnliga kandidatens tillbakaträdande.

För vår del tro vi, att det enda rätta varit att stå kvar, och låta kvinnorna visa huru enigt de kunnat fylka sig kring sin kandidat. Skulle mot förmodan en sprängning därigenom åstadkommi's, hade samhället med all säkerhet ej därmed tagit nämnvärd skada. Vid proportionella valmetodens införande till hösten måste ju åtminstone någon af det socialistiska partiets kandidater få plats i stadsfullmäktige.

*Deltagare uti kvinnornas valmöte
i Helsingborg.*

Älfsborgsförbundets årsmöte.

Den 13 februari sammanträdde på restaurant Phoenix i Göteborg ombud från Älfsborgsförbundet af F. K. P. R. R. lokalföreningar till sitt första årsmöte. Af förbundets åtta föreningar voro sex representerade med tillsammans fjorton ombud, nämligen föreningarna i Trollhättan, Borås, Ulricehamn, Vänersborg, Lilla Edet och Öxnered.

Förbundets ordförande, fröken Signe Wollter öppnade mötet med att hälsa de närvarande välkomna samt redogjorde därpå för årets arbete. Förbundet har under året anordnat en föreläsningsturné, hvarvid d:r Lydia Wahlström föreläste i Ulricehamn, Lilla Edet, Trollhättan och Vänersborg. Vidare har förbundet afsändt skrivelser till länets nykterhetsorganisationer med begäran, att dessa vid något af sina offentliga möten ville bereda tillfälle för en kvinna att framhålla kvinnorörelsens betydelse för nykterhetsaken, samt till länets föreläsningföreningar med anhållan, att dessa måtte hvarje termin anordna minst en föreläsning af socialpolitisk art i synnerhet med ämnen af intresse för kvinnor. Nykterhetsföreningarna ha i allmänhet visat sig synnerligen tillmötesgående, då däremot förbundets vädjan till föreläsningföreningarna icke ledt till något resultat.

Förbundet har under sistlidne riksdagsperiod tillställt Älfsborgs läns riksdagsmän i båda kamrarna en vädjan om att de vid kommande votering ville med sin röst bidra till rösträttsfrågans lyckliga lösning.

Vidare har i Älfsborgs läns tidningar införts upprop till länets gifta kvinnor, att deklarerera för den inkomst de möjligen haft 1909 och sålunda fortast möjligt skaffa sig kommunal rösträtt och valbarhet.

Fröken Wollter har under året bildat en F. K. P. R. i Färgelanda; Föreningen har anslutit sig till Älfsborgsförbundet.

Till arbetsutskott omvaldes fröken Signe Wollter, ordförande, fröken Ingrid Bergius, sekreterare, och fröken Ida Larsson, kassaförvaltare, till revisorer fröknarna Beda Nilsson och Ruth Bergius samt till revisorssuppleanter fröknarna Josefina Björklund och Selma Wennermark.

Tid och plats för nästa årsmöte diskuterades, hvarvid beslöts att mötet skall äga rum nästkommande februari i Borås.

Fröken Wollter redogjorde för det stadgeändringsförslag, hvilket varit uppe på centralstyrelsemötet i Jönköping. Med anledning häraf föreslog fröken Hanna Gerdtzon från Lilla Edet att V. U.'s cirkulär skulle sändas till alla lokalföreningar, men besvaras af länsförbundens styrelser. Mötet beslöt, att frågan om stadgeändring skulle framläggas för de respektive lokalföreningarna, som skulle därom afge utlåtande till arbetsutskottet och eventuellt framlägga förslag.

I samband härmed dryftades Älfsborgsförbundets egen stadgefråga, men beslöts att ännu ej utarbeta några stadgar, då Landsföreningens eventuellt komme att revideras och detta då kunde medföra en förändring äfven af förbundets.

Fröken Signe Wollter inledde därpå frågan: "Huru kunna kvinnorna bäst göra sina kraf gällande vid de blifvande landstingsvalen?" Talarinnan riktade en varm vädjan till de närvarande att ej låta detta enastående tillfälle att inverka på Första kammarens sammansättning gå sig ur händerna samt redogjorde för hvad Trollhättäföreningen gjort för att få kvinnorna intresserade af valen.

Mötet beslöt att med ledning af röstlängden söka påverka de röstberättigade kvinnorna och bedrifva en kraf

tig valagitation, samt söka utverka att valen förrättas på en söndag.

Nästa fråga: "Hvad kan göras för att förbättra F. K. P. R.'s ekonomiska ställning?" inleddes af fröken Ida Larsson, som riktade en varm vädjan till medlemmarnas öfervillighet och hänvisade till nykterhetsvännernas ekonomiska uppoffringar som ett efterföljansvärdt exempel.

Slutligen beslöt mötet att under juni månad söka anordna ett friluftsmöte vid Brinkebergs kulle, samt vidare att välja en studiekommitté, bestående af tre personer, som skulle ordna inrättandet af ett social-politiskt vandringsbibliotek. Till medlemmar i denna kommitté valdes fröknarna Hanna Gerdtson, Ruth Bergius och Hilma Jakobson. En början till ett bibliotek finnes redan, då Trollhättans F. K. P. R. lofvat ställa sin boksamling till förbundets disposition.

Frågan: "Om instruktionskurser på landsbygden" inleddes af fröken Wollter och väckte förslaget därom liflig anslutning. Fröken Ida Larsson meddelade, att om en instruktionskurs blefve förlagd till Öxnered, ville ortens F. K. P. R. erbjuda fri lokal. Mötet mottog med tacksamhet erbjudandet och beslöt att söka få till stånd en instruktionskurs under april månad, för hvars ordnande en kommitté valdes.

Härmed voro mötesförhandlingarne afslutade, och ombuden intogo gemensam middag. Det hade varit ett ansträngande möte, men ett möte, som vi kunna se tillbaka på med tacksamhet och tillfredsställelse. Det var en kraftig sporre till arbete att sammanträffa med medlemmar från olika grenar af vårt förbund, alla besjälade af det lifligaste intresse för vår sak. När vi skildes, kände vi hur samvaron fört oss närmare hvarandra och gifvit oss nya impulser till kraftig verksamhet under det kommande arbetsåret.

Ingrid Bergius.

Notiser.

Ett stort kommunalt valmöte i Stockholm anordnas på initiativ af F. K. P. R. tillsammans med ett större antal af hufvudstadens kvinnoföreningar söndagen den 6 mars. Man har tänkt sig att vid mötet få anförande af de kvinnor, hvilka inom olika partier nämnts såsom stadsfullmäktigekandidater.

Landtdagsvalen i Finland. En betydligt större procent kvinnor än något föregående år visar sig ha blifvit invalda i finska landtdagen, då nämligen vid de nu afslutade valen 50 kvinnor enligt uppgift i den norska tidningen Nylände kommit in som landtdagsrepresentanter. Antalet medlemmar i landtdagen är i sin helhet tvåhundra.

Föreningsmeddelanden.

Kurs i samhällslära pågår för närvarande inom Västerås F. K. P. R. med en föreläsning i veckan — inalles 10 st. Kursen räknar öfver 200 deltagare, som med lifligt intresse följa föreläsningarna, Måndagen den 21 febr. företogs riksdagsmannaval till Andra kammaren efter proportionella valmetoden. Valet leddes af fil. lic. Sven Tunberg från Uppsala och utföll så, att af 6 platser tillsatte liberala vänstern 4 och högern 2. Kursen afslutas med samkväm.

Föreningen har också lyckats anordna kurser i matlagning för husmödrar och arbeterskor. Stadsfullmäktige har på föreningens begäran iordningställt lokal, som

gratis upplåtits för ändamålet. Ett 40-tal kvinnor deltaga för närvarande i undervisningen. 64 st. anmälde sig, men alla kunde ej medtagas. Nog tycks det bland kvinnorna finnas intresse för hemmet och dess sysslor, blott de sättas i tillfälle att förskaffa sig kunskap. Utan sådan förefaller också det husliga arbetet besvärligt och nedtryckande.

Föredragsverksamheten inom F. K. P. R. Fru Augusta Tønning inleddes förliden vecka en agitationsresa för rösträttsaken med ett föredrag i Sund, Medelpad. Ett 100-tal personer åhörde det intressanta föredraget, som togs med lifliga applåder.

Efter föredraget bildades den första kvinnliga rösträttsföreningen i sågverksdistriktet. Den nya föreningen, i hvilken antecknade sig 15 medlemmar, valde till styrelse fru Hulda Fromell och skolkökslärarinnan Jenny Bünsow å Skönvik, folkskollärarinnorna Sofia Nordlander å Sund och Ingrid Anagrius å Skönvik samt fröken Lina Fröberg å Sund. Till ordförande utsågs fru Fromell.

Fru Tønning skulle dagarna därpå tala å Alnön och i Sundsvall.

Enligt senare underrättelser har nu fru Tønning bildat rösträttsföreningar äfven vid Vifsta varf och Svartvik.

Eskilstuna F. K. P. R. hade sitt årsmöte den 21 febr., hvarvid ansvarsfrihet för 1909 beviljades. Till styrelse valdes fru Alma Johansson, ordf. efter fru Emma Robert, som undanbedt sig återval; fru Laura Ekman, v. ordf. (omvald); kassaförvaltare fröken Hilma Nordlund, i stället för fru Augusta Landén, som undanbedt sig återval; sekreterare blef fröken Karin Melén efter fröken Hilda Holm, som likaledes undanbedt sig återval; v. sekr. fru Tea Hellqvist. Suppleanter: fru Ida Adamsson, fröken Hilda Holm och fru Emma Öberg.

Medlemsantalet den 31 december 1909 utgjorde 52. 9 styrelse- och 5 föreningsmöten ha hållits under året, två offentliga föredrag och ett diskussionsmöte.

Eksjö F. K. P. R. afhöll ordinarie vintermöte tisdagen den 22 febr. 1910. Års- och revisionsberättelse upplästes och godkändes, hvarefter ansvarsfrihet beviljades styrelsen. Stadgeförändring skulle vidtagas och styrelseomval framflyttas och förläggas till det ordinarie november-sammanträdet. Ordföranden föredrog därefter nästan punkt för punkt Jönköpingsmötets protokollsutdrag; flera af frågorna framkallade diskussion.

Föreningen beslöt att ombedja fru Ellen Hager, att därstädes hålla föreläsning under våren, samt att vidtaga lämpliga åtgärder för att kunna anskaffa erforderliga medel i och för bidragande till att värdigt ordna Internationella rösträttskongressen i Stockholm sommaren 1911.

En del andra ärenden förekommo mest berörande lokala förhållanden.

Eslöfs F. K. P. R. Professorskan Anna Wicksell höll onsdagen den 23 dennes å Järnvägshotellets stora sal i Eslöf föredrag öfver *De nya kommunallagarna* på inbjudan af Eslöfs F. K. P. R. Efter att ha redogjort för de stora nyheterna i kommunallagarne: den graderade skalans sänkning, bestämmelsen om två tredjedels majoritet i anslagsfrågor samt kvinnornas valbarhet till alla kommunala representationer och nämnder, utom till landstingsman, uppehöll sig fru Wicksell något utförligare vid den bekanta "upptäckten", de gifta kvinnornas rösträtt på snart sagdt hur liten inkomst som helst. De till närmare ett hundratal uppgående åhörarna voro synnerligen intresserade och belönade det liffulla och medryckande föredraget med en påfallande varm applåd.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfva priset eller 7½ öre pr mm.)

**En frisk och stark
19 års flicka**

som med goda betyg för fyra år sedan utgick från 8-klassigt läroverk, önskar en passande anställning med lön, så att hon ekonomiskt kan reda sig. Bästa referenser från kontors- och guvernantsplats kunna lämnas. Svar till "1910", Jönköping.

Fotografer!

En ung flicka med fem års vana inom fotografiyrket önskar ombyte å plats nu till 1 mars. Negativ o. positiv retusch samt sköta mottagning. Svar, märkt "M. N.", Fotograf S. Almquist, Helsingborg.

Sjuksköterska.

utex. från Akad. sjukhuset i Uppsala, söker anställning nu genast. Svar till "A. S." Åtrafors p. r.

Som hjälp och sällskap

åt sjuklig dam eller herre önskar ex. sjuksköterska plats. Goda rek. finnes. Svar till "Syster", under adr. S. Gumælii Annonsbyrå Stockholm, f. v. b.

25-ÅRIG, frisk och stark flicka, kunnig i enklare och finare matlagning, något handarbete, önskar plats som husföreståndarinna i enklare hem, eller som hushållsfröken i större hem. Muntliga rek. kan erhållas. Svar emotes tacksamt "E. P.", Villa Hult, Kneippbaden.

ENKEL OCH ANSPRÅKSLÖS FLICKA, 23 år, önskar plats i bättre familj som hushållsfröken. Goda betyg från hushållsskola finnes. Svar märkt "Norrländska", Allm. Tidningskontoret Gust. Ad. torg, Stockholm.

Två hushållskunniga flickor

från goda hem önska plats hvar för sig i bättre familj att vara husmor till hjälp och nytta. Äro kunniga i enklare sömnad samt matlagning.

Svar till "A." och "B.", Söderhamn p. r.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

**Kvinnlig plats å
bank eller kontor**

såsom bokförare eller kassör eller båda delarna önskas! Sökanden har i 10 år självständigt såväl fört böckerna samt gjort alla bokslut som omhänderhaft kassan i affär om cirka 400,000 kr:s omsättning. Är kunnig i tysk handelskorrespondens. Prima betyg och referenser. Svar till "G. D. 2,000" under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

19 års flicka

önskar plats som sällskap och hjälp i fin familj. Har genomgått 1 års kurs i handelsskola. Något kunnig i sömnad och handarbete. Är villig biträda i affär och skrifning. Svar till »A—r», Eskilstuna p. r.

Husföreståndarinneplats

sökes till 1 April af stilla, allvarlig, pliktrogen 25-årig flicka af bergsmannafamilj med ordningssinne, skicklighet och förmåga att sköta ett hem. Goda betyg och rek. Svar märkt "Samvetsgrann 1910", Svenska Telegrambyråns Annonsafdelning. Sthlm, f. v. b.

HUSHÅLLSFRÖKEN, sällskap eller som verkligt duglig hjälpredda, söker bildad, pålitlig småländska snarast plats i god familj där jungfru finnes (helst stockholmstrakten). Är frisk, glad lynne, praktisk, utpräglat ordningssinne. Bet. från hushållssk., goda rek. Sv. till "Verksamhet 1910" Kalmar p. r.

UNG, bildad flicka, som genomgått kurser i trädgårdskötsel i Sverige och utomlands, önskar praktiskt arbete öfver sommaren. Villig att undervisa. Talar tyska flytande. Svar till "April 1910", under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

BÄTTRE anspråklös flicka som genomgått slöjd- och hushållsskolan i Vinslöf, varit betalande hushållselev i prästgård, önskar plats i mindre familj den 1 maj som husmoders hjälp; är villig deltaga i alla förekommande göromål. Vill anses som familjemedlem; lön önskas. Svar till Postfack 33, Markaryd.

23-ÅRIG flicka, musikalisk och intresserad för husliga bestyr, önskar åtfölja ensam dam eller familj till utlandet. Kunnig i matlagning, bakning, sömnad och alla i ett hem förekommande göromål, äfven vana med barn. Finaste ref. Svar emotes tacksamt till »Våren 1910», Falun p. r.

LEDIGA PLATSER.**Föreståndarinnebefattningen vid Kristinehamns
Elementarläroverk
för flickor**

är till ansökning ledig före nästkommande mars månads utgång. Sökande bör hafva genomgått Högre lärarinneseminarier i Stockholm eller äga därmed jämförlig kompetens.

Aflöning enligt lag med husrum, bestående af tre rum och kök, lyse och vedbrand. Friskbetyg erfordras. *Kristinehamn den 24 Febr. 1910.*

STYRELSEN.

**Vid Kristinehamns
Elementarläroverk
för flickor**

finnas fyra ordinarie ämneslärarinnebefattningar till ansökning lediga före nästkommande mars månads utgång; i följande ämnen:

En lärarinna i kristendom, modersmålet och historia; en lärarinna i matematik, naturkunnsighet och geografi; en lärarinna i modersmålet, historia, geografi och matematik; en lärarinna i engelska, modersmålet och franska.

Utbyte af ett eller annat ämne kan ske, allt efter omständigheterna. Lagstadgad lön jämte pensionsbidrag. Friskbetyg erfordras.

STYRELSEN.

Västerås högre Elementarläroverk för flickor.

Lärarinneplats ledig från och med nästa termin. *Ämnen:* Svenska (hufvudsakl.) historia och kristendom. *Kompetens:* Högre lärarinneseminarium eller motsvarande. *Begygnelselön:* 1,500 kr. samt bidrag till pensions- och sjukkasse-afgifter. *Ansökan* insändes senast d. 20 mars till rektor Th. af Billbergh.

Ledig lärarinneplats.

Vid Östergötlands Folkhögskola i Lunnevad önskas för sommarkursen (maj—juli) i år undervisningsvan lärarinna i naturlära, räkning, svenska språket, gymnastik, och om möjligt sång. Vidare meddelar rektor H. Odhner, adr. Sjögestad.

FÖRESTÅNDARINNA, dugande, frisk, goda refer. 32—45 år, sökes för Folkärna Barnhem till 1 maj. Lön 400 kr. Hemmet har 11 flickor 8—16 år. Ansökan till d:r Th. Winblad, Krylbo.

Kungörelse.

Plats för examinerad epidemisjuksköterska å nya epidemisjukhuset härstädes med tillträde den 1 april 1910 kungöres härigenom ledig. Årlig lön 450 kronor utom kost, fri bostad, lyse och vedbrand. Ansökningshandlingar ställas före den 15 mars 1910 till direktionen. Enköping i febr. 1910.

DIREKTIONEN,

Sjuksköterskeplats.

Befattning som sköterska vid Svegs sjukstuga blir ledig den 1:sta nästkom. mars. Sköterskan är tillika hushållerska (bör alltså vara kunnig i matlag.) och anställer samt aflönar själf piga. Årligt årsarvode, däri inbegripet lön åt pigan, är 630 kr., med tillfälle till extra inkomster. Ansökning insändes under adress Sjukstugan, Sveg.

**Vid
Högre Elementarläroverket
i Halmstad
för kvinnlig ungdom**

äro från och med nästa läsår tvåanne lärarinneplatser lediga med undervisningsskyldighet den ena i *Historia, Modersmålet* och *Engelska*, den andra i *Biologi, Geografi* och *Matematik*. Högre kompetens fordras. Lön enligt lag. Pensionsbidrag. Ansökningar, åtföljda af läkarebetyg, insändas till Föreståndarinnan före den 22 mars.

Styrelsen.

En villig,

bättre flicka, musikalisk, med jämnt och gladt lynne och som ej är rädd att deltaga i och hjälpa frun med alla i hemmet förekommande göromål, får genast plats. Svar till Teol. Kand. R. Bäcklund, Ålands station.

**Kvinnliga
arbetsområden.
Utbildningskurser m. m.
Muntliga och skriftliga
upplysningar genom**

**Fredrika-Bremer-
Förbundets Byrå,**

54 Drottninggatan.

Sprid Veckotidningen DAGNY!

**Deposition
&
Sparkassa**

4¹ | 0
2 | 0

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Parfymmer.

Stort och rikhaltigt lager af de utsökt finaste parfymmer från de förnämsta utländska firmor, finare och enklare tvålar, kammar, borstar samt finare toalettkonst artiklar. Order till landsorten mot efterkraf.

A. V. Nording,
11 Biblioteksgatan 11
63 Drottninggatan 63

Två nya svenska original!

I bokhandeln har utkommit:

Paul Meijer-Granqvist:

Carl Gustafs lifknekt.

Historisk roman från Sveriges storhetstid. Pris 4 kr.

Vera Skeeberg:

Fröken Sprakfåle.

En modärn lärarinns historia. Pris 1:50.

F. C. Askerbergs Bokförlagsaktiebolag, Stockholm.

Sjukvård i hemmet.

Undertecknads sjukvårdskurs för husmödrar och unga flickor i hemmen börjar den 30 mars. Närmare genom prospekt.

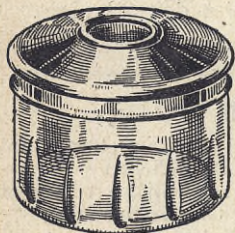
Tunnelgatan 25, Stockholm.

Riks tel. 68 98, Allm. tel. 82 11.

Sally Peterson.

Kvinnliga Juridiska Byrån, Wallingatan 12.

Kontorstid kl. 1/2 10—4. Utför alla slags juridiska uppdrag. A. T. 18336.

PRAKTISK

NYHET

FÖR

DAMER.

Vängåf-

vans tolett-

ask för afkammadt hår. Pris kr. 2:—

Till landsorten mot efterkraf. Vängåfvan, Vasagatan 15—17, II tr.

Stockholm, R. T. 122 69, A. T. 222 15.

Rekvirera Vängåfvans katalog.

Edvin Bergs Förgylleriäffär

— Etablerad 1891 —

rekommenderas vördsamt.

OBS! Gamla möbler renoveras och förgyllas.

45 Nybrogatan 45.

Tandläkare Judit Tillman

Drottningg. 58. Allm. Tel. 44 92. (44 31).

Hvard.: 1/2 12—2 och 1/2 6—1 1/2 7 e. m.

Andra tider enl. öfverenskommelse.

Tandläkare

GERDA ISBERG

Götgatan 3. A. T. 306 11 (304 40).

Mottag. 10—3. Andra tider efter öfverenskommelse.

Sprid Dagny!

FRU E. HOLMIN, Lästmakaregatan 8, n. b.

Hygienisk ansiktsbehandling. Vibrationsmassage & Elektricitet. Manicure. Fotbehandling. Handbad för kylda händer.

Tel. Brunk 31 99.

Begär priskurant

innan snörlif köpes, från Franska Snörlifssömmeriet, Norrmalmstorg 1, 1 tr.

STOCKHOLM.

ROSABRIN

är ett absolut säkert medel mot röd näsa. Bruksanvisning medf. Endast hos fru HOLMIN. Lästmakaregatan 8, i p. STOCKHOLM.

Gynna

Dagnys annonsörer!

Kurs i Klädsömnad

och Linnesömnad. Lotten Dahlström, Artillerig. 24. Medlem af Fredr. Bremerförbundet. Prospekt på begäran.

7 meter mörkblå Damcheviot tjock stark vintervara 70 cm bred finnes äfven i svart, grå, brun eller röd färg till 4,20. Blustyg 2,5 met. prima velourflanell, 70 cm. bred i 100-tals vackra mönster, som vanligen kostar 75 öre m. erhålles till 1 kr., 10 bitar 9,80. Tillskrif Otto Oskarson, Gamla Kungsholmsbrogatan 23 A., Stockholm.

Agdatorps Trädgårdsskola för kvinnor börjar 11:te sommarkursen den 1 April.

Statsanslag för en frielev.

Prospekt och närmare upplysningar lämnas af

Fröken I. SCHMIDT, Karlshamn.

Fem praktiga äfventyrsböcker för barn och ungdom.

Tsarens kurir. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 352 sidor med 47 illustrationer af Karl Aspelin. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Parzival. En riddarsaga från medeltiden. Bearbetning af Hugo Gyllander. 259 sidor. Med 45 illustrationer af Ingeborg Uddén. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Sagogrottan i Sagoskogen. En samling sagor af Harald Östenson. 303 sid., 50 illustrationer. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Den hemlighetsfulla ön. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 312 sidor, 44 illustrationer af Brita Ellström. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Hjälten bland hjältar skildrade för barn och ungdom af Marie Louise Charles G. Gordons lif och stordåd, **ise Gagner**, 304 sidor, 33 illustrationer af Edv. Berggren. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Erhålles i hvarje bokhandel eller direkt från

Folkskolans Barntidnings Förlag, Stockholm. (Stina Quint.)

TILL SVERIGES KVINNOR.

DRICKER NI KAFFE?

En onödig fråga menar Ni. Då en annan fråga. Dricker Ni Karlbergs Specialblandning å 1,60 pr kg? I annat fall bör Ni från i dag börja med detta kaffe, ty på samma gång det är billigt är det af synnerligen god kvalitet. Gör ett försök. Ni blir nöjd.

Kaffet sändes till landsorten mot efterkraf eller postförskott.

K. W. Karlberg, Kontors- och Postadress **Idugatan 5.**

Butiker: **Mästersamuelsg. 11, Döbelnsg. 44, Norrtullsg. 24,**

STOCKHOLM.

KLIPP ANNONSEN!

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Anna Wallenberg. Af *Sigrid Leijonhufvud.*

En pensionsfråga för dagen. Af *Anna Wijkander.*

Kvinnorna och stadsfullmäktigevalen i Stockholm.

En förbisedd kvinnlig rättighet och en kvinnlig uppgift.

Upprop till Sveriges kommunalt röstberättigade kvinnor.

Ellen Keys bok om kvinnorörelsen. Af *Lydia Wahlström.*

Några intryck från en van Edenföreläsning. Af *Ida Buerger Goodwin.*

Insänd litteratur.

Kvinnornas stadsfullmäktigekandidat i Helsingborg.

Ålfsborgsförbundets årsmöte.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt eller bokhandel.